

SUOMEN SHAKKILIITTO RY:N YHDENVERTAISUUSUUNNITELMA

Johdanto

Yhdenvertaisuudella tarkoitetaan sitä, että kaikki ihmiset ovat samanarvoisia riippumatta sukupuolesta, iästä, alkuperästä, kansalaisuudesta, kielestä, uskonnosta ja vakaumuksesta, mielipiteestä, poliittisesta tai ammattiyhdistystoiminnasta, perhesuhteista, vammasta, terveydentilasta, seksuaalisesta suuntautumisesta tai muusta henkilöön liittyvästä syystä.

Uusi liikuntalaki astui voimaan 1.5.2015. Lakiin on tullut voimakkaampi vaatimus yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämisestä. Lain mukaan järjestöjen valtionavustuksen määrää harkittaessa otetaan huomioon se, miten järjestö edistää yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. OKM on valmistautunut lainsäädännön toimeenpanoon tarkastamalla valtionavustusten hakuun liittyviä ohjeita. Vuoden 2015 hakuohjeen mukaan valtionavustusta saavien liikuntajärjestöjen on vuoteen 2017 mennessä tehtävä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma oman toimintansa osalta.

Uusi tasa-arvolaki astui voimaan 1.1.2015. Laissa säädetään sukupuolten tasa-arvon edistämisestä ja sukupuoleen perustuvan syrjinnän kiellosta. Uudistetussa tasa-arvolaisissa sukupuoleen perustuvan syrjinnän kiellot laajennettiin koskemaan sukupuoli-identiteettiä tai sukupuolen ilmaisuun perustuvaa syrjintää. Laki velvoittaa viranomaisia, koulutuksen järjestäjiä ja työnantajia myös ennaltaehkäisemään tätä syrjintää. www.tasa-arvo.fi/documents/10181/34936/Tasa-arvolaki2015.pdf

Uusi yhdenvertaisuuslaki astui voimaan 1.1.2015. Laki toi uusia velvoitteita, ja se ulotettiin koskemaan kaikkia syrjintäperusteita. Syrjintä on kielletty kaikessa yksityisessä ja julkisessa toiminnassa. Laki edellyttää yhdenvertaisuussuunnitelmaa viranomaisilta, koulutuksen järjestäjiltä sekä työnantajilta joilla on vähintään 30 työntekijää. Kaikkia työnantajia koskee lain velvollisuus edistää yhdenvertaisuutta. www.yhdenvertaisuus.fi

Jokaisen tasavertainen mahdollisuus liikuntaan ja urheiluun on Reilun Pelin keskeinen periaate. Suomen Shakkiliitto on hyväksynyt Valon Reilun Pelin periaatteet liittyessään Valon jäseneksi 26.2.2014. Reilun Pelin ensimmäinen periaate sisältää keskeiset tavoitteet ja toimintatavat yhdenvertaisuuden toteutumiseksi. Shakkiliiton hallitus on sitoutunut edistämään yhdenvertaisuutta ja tekemään yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman, jonka avulla tunnistetaan nykytilanne, suunnitellaan tarvittavat toimenpiteet sekä arvioidaan toimenpiteiden vaikuttavuutta.

Suomen Shakkiliiton strategiaa tasa-arvoisuuden ja yhdenvertaisuuden osalta kuvataan osuvasti toimintasuunnitelmassa 2016: ”SSL huomioi toiminnassaan kaikki ihmiset ja takaa jokaisen tasavertaisen mahdollisuuden osallistua kaikkeen shakkitoimintaan. SSL edistää sukupuolten ja muiden ryhmien välistä tasa-arvoa. SSL sitoutuu toimimaan monikulttuurisuuden edistämiseksi sekä sen puolesta että maahanmuuttajilla ja turvanpaikanhakijoilla on paremmat edellytykset integroitua suomalaiseen yhteiskuntaan ja että myös meillä on parempi ymmärrys muista kulttuureista. SSL edistää myös kaikkien mahdollisuutta puhtaaseen ja vilpittömään harrastamiseen ja urheiluun. [...] Yhteenkuuluvuuden tunne ja tekemisen hauskuus kuuluu kaikille yhtäläisesti.” Vuoden 2017 toimintasuunnitelmassa yhdenvertaisuustyö on laajennettu seuratasolle saakka: ”Liiton yhdenvertaisuussuunnitelman mukaisesti yhdenvertaisuustyö ulotetaan seuratasolle. Yhteiset toimintamallit tekevät seuratoiminnasta sekä seurojen ja liiton vuorovaikutuksesta avointa ja inspiroivaa.”

Suomen Shakkiliiton yhdenvertaisuussuunnitelmaan kirjataan selvitys Shakkiliiton tasa-arvotilanteesta, mahdolliset ongelmakohdat sekä toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi. Suunnitelman tulee tähdätä Shakkiliiton toiminnan kehittämiseen, ja tavoitteena on syrjinnän tunnistaminen, toiminnan ja käytäntöjen arviointi sekä

osallisuuden lisääminen. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman toteutumista seurataan ja päivitetään laadittavan aikataulun mukaisesti.

Yhdenvertaisuussuunnitelman toteutustapa

Suomen Shakkiliiton yhdenvertaisuussuunnitelman tekemiseen ja toteuttamiseen sitoutetaan toimijoita koko organisaatiossa. Prosessin tavoitteet ja aikataulusuunnitelma hyväksytään liittohallituksessa ja prosessin etenemistä seurataan liiton hallituksen kokouksissa syksystä 2015 asti.

Helmikuussa 2016 valittiin yhdenvertaisuustyöryhmä. Työryhmää valittaessa tärkeänä pidettiin ryhmän monipuolisuutta ja jäsenistön sitouttamista yhteisiin tavoitteisiin. Työryhmän kokoonpano on:

Hannu Pihlajasalo pj
Ari Tonteri
Sauli Tiitta
Heini Puuska
Tomi Tocklin
Alia Dannenberg
Amjad Alhajaj
Marko Tauriainen

Aikataulu:

- 1.11.2015 Shakkiliiton kerhojen kokous hyväksyy toimintasuunnitelman 2016, jossa yhdenvertaisuussuunnitelman toteutus on mainittu. Kerhojen kokous jättää suunnitelman tekemisen liiton hallitukselle.
- 28.2.2016 Liiton hallituksen kokous valitsee yhdenvertaisuustyöryhmän ja hyväksyy tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelman ensimmäisen version.
- 23.4.2016 Yhdenvertaisuustyöryhmä kokoontui ja valitsi keskuudestaan puheenjohtajan. Päätettiin jatkotoimenpiteistä ja yhdenvertaisuuskyselyn suorittamisesta.
- 8.7.2016 Valo ry:n kanssa toteutettu yhdenvertaisuuskysely lähetettiin 70 vastaajalle. Vastajat valittiin arpomalla liiton toimihenkilöistä, työntekijöistä sekä pelaajista ja seura-aktiiveista niin, että vastaajiksi valikoitui eri sukupuolten ja ikäryhmien edustajia. Kyselyssä oli vielä erikseen osiot naisille sekä vammaisille. Tässä vaiheessa huomattiin myös, että Valon tuottama palvelu kyselyyn ei ollut esteetön, sillä näkövammaiset eivät kyenneet lukemaan sitä lukuohjelmillaan.
- 29.9.2016 Liiton hallituksen tilannekatsaus. Todettiin, että työryhmä on käsitellyt kyselyn tuloksia. Loppuraportti saadaan marraskuussa.
- 15.10.2016 Yhdenvertaisuustyöryhmä kokoontui loppuraporttiaan ja toimenpide-ehdotuksiaan varten.
- 2.11.2016 Yhdenvertaisuustyöryhmän loppuraportti on valmis.
- 25.1.2017 Päivitetty yhdenvertaisuussuunnitelma käsiteltiin ja hyväksyttiin liiton hallituksen kokouksessa. Liiton hallitus laatii toimenpidesuunnitelman ja aikataulun seuraavassa kokouksessa.

Suoritetun kyselyn tarkoituksena oli tuottaa tietoa tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisesta Shakkiliitossa sekä työnantajana, organisaationa että sen kaikessa toiminnassa. Kyselyn pohjana käytettiin Valon liikuntajärjestöille tuottamaa yhdenvertaisuuskyselyä, jota muokattiin Shakkiliiton tarpeisiin melko paljon. Shakkiliitto toivoi, etteivät kysymykset olisi liian yleisluontoisia ja että kysymyksiä suunnataan enemmän myös seura- ja harrastajatasolle. Kyselyssä kartoitettiin muun muassa sekä liiton että seurojen ja kilpailujen yleistä ilmapiiriä, esteettömyyden toteutumista ja toimintaan osallistumisen helppoutta, yhdenvertaisuuden toteutumisen haasteita ja mahdollisen syrjinnän laajuutta ja luonnetta sekä tiedotuksen onnistumista. Kyselyn toteutuksessa moitittavaa oli, että Valon tarjoama työkalu kyselyn toteuttamiseksi ei ollut esteetön; näkövammaiset eivät kyenneet lukemaan kyselyä lukuohjelmillaan.

Työryhmän tuottaman kyselyn ja sen yhteenvedon jälkeen Shakkiliiton hallitus on tehnyt sovituksessa aikataulussa päätöksen tarvittavista toimenpiteistä ja niihin varattavista taloudellisista resursseista. Yleisesti tulosten kannalta keskeisenä on pidetty, että toimenpiteet ovat mahdollisimman konkreettisia

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan kirjattavat toimenpiteet toteutetaan ja niistä tiedotetaan sovitulla tavalla aikataulun mukaisesti. Sitouttamisen ja tulosten vuoksi on tärkeää, että yhteisistä toimintatavoista tiedotetaan kaikille liiton toimijoille mahdollisimman laajasti, esimerkiksi liiton nettisivuilla ja Suomen Shakissa sekä jäsenseuroille toimitettavissa tiedotteissa ja vuosikokouskutsuissa.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen on pitkäjänteistä toimintaa. Suunnitelman toteutumista seurataan tiiviisti Shakkiliiton hallituksen kokouksissa. Kun liiton hallitus on päättänyt työryhmän tuottaman kyselyn vaatimista toimenpiteistä, niiden käytännön toteutumista seurataan kahden vuoden välein. Liiton hallitus vastaa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman päivittämisestä.

Yhdenvertaisuuskyselyn tulokset

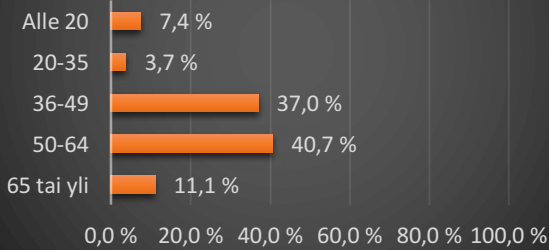
Taustatiedot vastaajista

Kysely lähetettiin noin 70:lle shakin parissa toimivalle henkilölle. Kyselyyn vastasi 27 henkilöä, eli vastausprosentti oli 38,6. Vastaajista 7 (25,9 %) oli naisia ja 20 (74,1 %) miehiä. Vaihtoehtoa ”muu/en halua määritellä” ei valinnut kukaan.

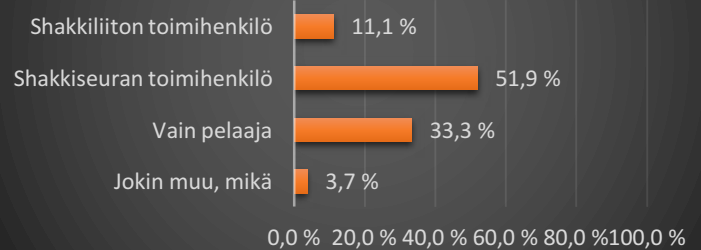
Vastaajista 17 (63 %) kertoi toimivansa Shakkiliitossa tai shakkiseurassa johtotehtävissä. Seitsemästä naisvastaajasta johtotehtävissä oli 2 (28,6 %), kun taas miehistä johtotehtävissä olevien osuus oli 75 %. Vaikka kyselyn saajat oli valittu siten, että saajien joukossa oli suhteessa enemmän erityisryhmiin kuuluvia (kuten naiset ja vammaiset), naisvastaajien huomattavan vähäinen suhteellinen edustus johtotehtävissä miehiin verrattuna on huolestuttavaa. Koska useiden tutkimusten mukaan sekaryhmät toimivat paremmin ja tehokkaammin kuin ainoastaan yhdestä sukupuolesta koostuvat ryhmät, olisi tärkeää kannustaa naisia osallistumaan enemmän shakkiseurojen johtotehtäviin.

Lisäksi taustatiedoissa kysyttiin ikää ja roolia Shakkiliitossa. Vastaajista suurin osa oli keski-ikäisiä (36–64 -vuotiaita), ja enemmistö shakkiseuran toimihenkilöitä. Yksi vastaajista koki roolinsa olevan jokin muu, ja oli täsmentänyt vastaustaan: ”pelaaja, koulun shakkikerhon pitäjä ja valmentaja”.

Ikäjakauma (Vastauksia:27)

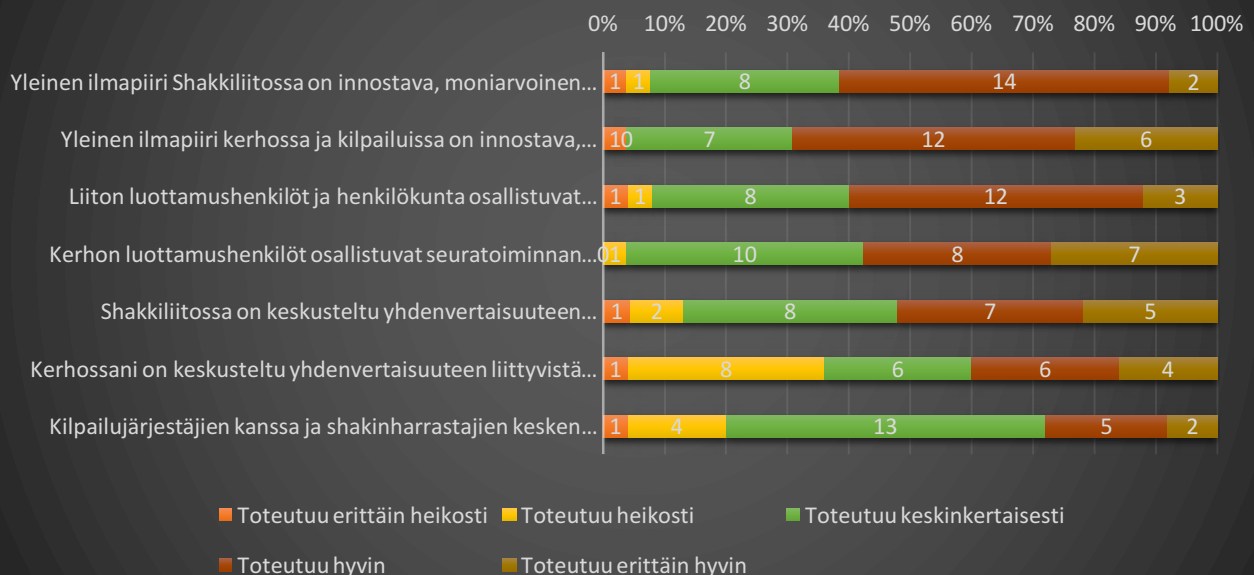
Rooli Shakkiliitossa (Vastauksia:27)

Yleinen ilmapiiri

Yleisen ilmapiirin arvioimiseksi vastaajia pyydettiin arvottamaan väittämiä asteikolla 1.0 = Toteutuu erittäin heikosti, 5.0 = Toteutuu erittäin hyvin. Enemmistö vastaajista arvioi ilmapiirin sekä Shakkiliitossa, kerhoissa että kilpailuissa olevan vähintään hyvä, kun taas tyytymättömien määrä jäi vähäiseksi. Sama on havaittavissa niin Shakkiliiton kuin kerhojen henkilöstön osallistumisessa järjestön kehittämiseen. Yhdenvertaisuuskeskustelujen osalta vastaukset hajoavat: Shakkiliiton kykyä keskustella yhdenvertaisuudesta enemmistö vastaajista pitää vähintään hyvänä, kun taas niin kerhojen kuin kilpailunjärjestäjien ja muiden shakinharrastajien yhdenvertaisuuskeskustelujen osalta vähintään hyviä ja vähintään heikkoja arvioita on kutakuinkin yhtä paljon. Kannattaa huomata, että vaihtoehto 3.0 on tulkinna ”toteutuu keskinkertaisesti” lisäksi voitu tulkita ”en osaa sanoa”, vaikka vastaajilla on ollut vaihtoehtona myös olla vastaamatta kaikkiin kohtiin. Vastaajien määrät näkyvät yleinen ilmapiiri -taulukossa lukuna sulkeissa.

Yleinen ilmapiiri

Vastausten erittely ryhmittäin (miehet / naiset ja rooli shakkisyhteisössä) paljastaa seuraavia poikkeamia, jotka esitellään vastauskeskiarvojen mukaan:

- Vain pelaaja -kategorian vastaajat arvioivat yleisen ilmapiirin niin Shakkiliitossa (3,38) kuin kerhoissa ja kilpailuissa (3,38) huonommaksi kuin muut. Samoin he arvioivat keskinkertaiseksi niin liiton henkilöstön (3,43) kuin kerhojen luottamushenkilöiden (3,38) osallistumisen järjestönsä kehittämiseen.
- Shakkiliiton toimihenkilöt (vähemmän yllättäen) arvioivat yleisen ilmapiirin Shakkiliitossa (4,0), kerhoissa ja kilpailuissa (4,0), liiton henkilöstön järjestön kehittämisen (4,33) ja liitossa käydyin yhdenvertaisuuskeskustelun (4,0) hyvälle tasolle. Tosin Shakkiliiton toimihenkilöt arvioivat yhdenvertaisuuskeskustelujen kerhoissa (2,0) ja kilpailujärjestäjien ja shakinharrastajien parissa (2,67) olevan heikolla tolalla, ja vastaajaryhmistä heikoimmaksi.
- Kerhoissa käydyille yhdenvertaisuuskeskusteluille parhaan arvosanan (3,5) antavat ”vain pelaaja” -kategorian vastaajat.
- Kerhojen luottamushenkilöt arvioivat hyväksi ja antavat vastaajakategorioista parhaimmat arvosanat yleiselle ilmapiirille kerhoissa ja kilpailuissa (4,07) sekä kerhon luottamushenkilöiden osallistumiselle seuratoiminnan kehittämiseen (4,14).
- Naiset arvioivat miehiä merkittävästi paremmiksi kerhojen luottamushenkilöiden osallistumisen (4,17 vs 3,70) ja kerhoissa käydyt yhdenvertaisuuskeskustelut (3,5 vs 3,05). Sen sijaan naiset arvioivat huonommiksi yleisen ilmapiirin kerhoissa ja kilpailuissa (3,50 vs 3,95) ja liiton henkilöstön osallistumisen järjestön kehittämiseen (3,17 vs 3,74).
- Naisvastaajien suhteellisesti vähäisemmän määrän vuoksi yksittäiset vastaajat heiluttavat tuloksia merkittävästi (yksi naisvastaajista ilmaisi tyytymättömyytensä arviolla ”toteutuu erittäin heikosti” kaikkiin muihin kohtiin paitsi kerhon luottamushenkilöiden osallistumisen kerhon kehittämiseen ja kerhon yhdenvertaisuuskeskustelujen osalta).

Yleisenä luonnollisena päätelmänä voidaan todeta, että niin liiton kuin kerhojenkin luottamushenkilöt arvioivat oman toimialansa pärjäämisen merkittävästi paremmaksi kuin ”vain pelaaja” -kategorian vastaajat. Vaikka yhdenvertaisuusasioista keskustelussa on vastaajien enemmistön mukaan Shakkiliiton tasolla onnistuttu vähintään hyvin, kyselyn perusteella on haastetta jalkauttaa tämä ruohonjuuritasolle niin kerhoihin kuin pelaajienkin keskuuteen.

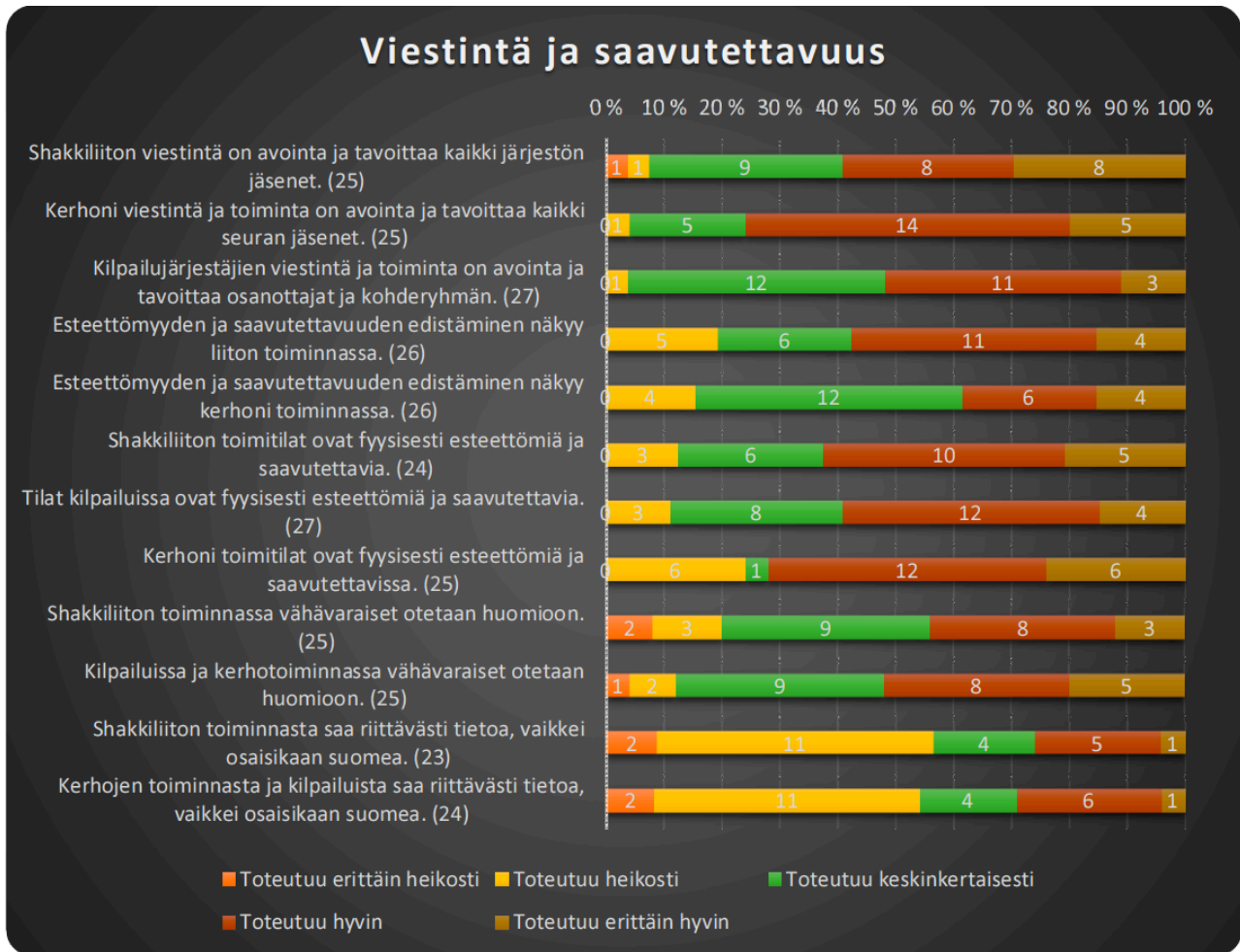
Esteettömyys

Viestintä ja saavutettavuus

Suurin osa vastaajista kokee viestinnän onnistuvan vähintään hyvin, oman kerhon viestintään tyytyväisiä oli 75 %. Tosin niin Shakkiliiton, kerhojen kuin kilpailujärjestäjien viestintä muulla kielellä kuin suomeksi vaikuttaa vastaajien enemmistön mielestä toteutuvan vähintään heikosti, vaikkakin yli neljännes oli siihen tyytyväisiä. Huomionarvoisaa on, että Shakkiliiton toimihenkilöt antoivat molempiin muunkielistä viestintää käsittelevään kysymyksiin selkeästi muita ryhmittymiä tyytymättömämmät vastaukset (1,67). Tämä on kysymysosion selvästi heikoin tulos, eli nähtävästi muunkielisessä viestinnässä on parantamisen varaa, ja vastausten perusteella ongelma on Shakkiliitossa tiedostettu.

Tilojen esteettömyyteen oli vähintään tyytyväisiä yli 60 % vastaajista niin Shakkiliiton, kerhojen kuin kilpailujärjestäjienkin osalta, vaikkakaan kerhojen kykyyn edistää esteettömyyttä (noin 40 % vähintään tyytyväisiä) ei luota niin suuri osa kuin Shakkiliittoon (noin 60 %). Eniten tilojen esteettömyyttä kyseenalaistettiin kerhojen osalta (neljännes tyytymättömiä), mikä saattaa johtua siitä, että kerhojen tilat poikkeavat valtavasti toisistaan ja on joitain kerhoja, joiden tiloihin pääsee esimerkiksi vain kapeaa porraskäytävää pitkin. Shakkiliiton ja oman kerhon tilojen

esteettömyyteen luottivat merkittävästi enemmän Shakkiliiton toimihenkilöt kuin muut ryhmittymät, toisaalta taas he olivat skeptisimpiä oman kerhonsa kykyyn edistää esteettömyyttä.

Vähävaraisten huomioon ottamisen uskoo toteutuvan suurin osa vastaajista vähintään hyvin kerhoissa ja kilpailuissa, ja yli 40 % luottaa Shakkiliiton kykyyn ottaa vähävaraiset huomioon, vaikkakin 20 % epäilee tätä. Vastaajaryhmistä Shakkiliiton toimihenkilöt suhtautuivat merkittävästi skeptisemmin kuin muut kykyyn ottaa vähävaraiset huomioon kilpailuissa ja kerhotoiminnassa.

Naisvastaajat luottavat miesvastaajia enemmän niin Shakkiliiton muunkieliseen viestintään (3,00 vs 2,58) kuin kerhojenkin viestintään (3,20 vs 2,58). Samoin naisvastaajat kokevat vähävaraisten huomioon ottamisen molemmissa kysymyksissä toteutuvan miesvastaajia paremmin, kuten myös oman kerhonsa esteettömyyden. Sen sijaan naiset epäilevät miesvastaajia enemmän niin Shakkiliiton kuin kilpailujärjestäjien tilojen esteettömyyttä.

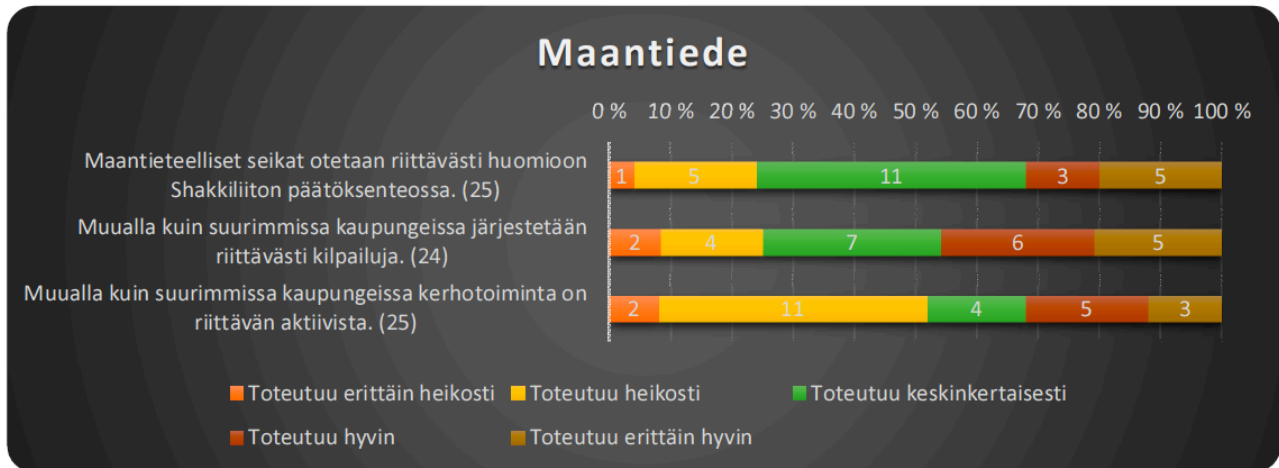
Maantiede

Vastaajista noin puolet kokee riittävän kilpailumäärän järjestämisen muualla kuin suurimmissa kaupungeissa toteutuvan vähintään hyvin, tosin neljännes vastaajista on eri mieltä. Shakkiliiton kykyyn ottaa maantieteelliset seikat huomioon päätöksenteossa luottaa noin kolmannes vastaajista, mutta vastakkaista näkemystä edustaa lähes yhtä suuri osa vastaajista. Lähes puolet on neutraalilla kannalla (tai ei ota kantaa). Tosin kerhotoiminnan aktiivisuuteen kasvukeskusten ulkopuolella on suurin osa vastaajista tyytymättömiä.

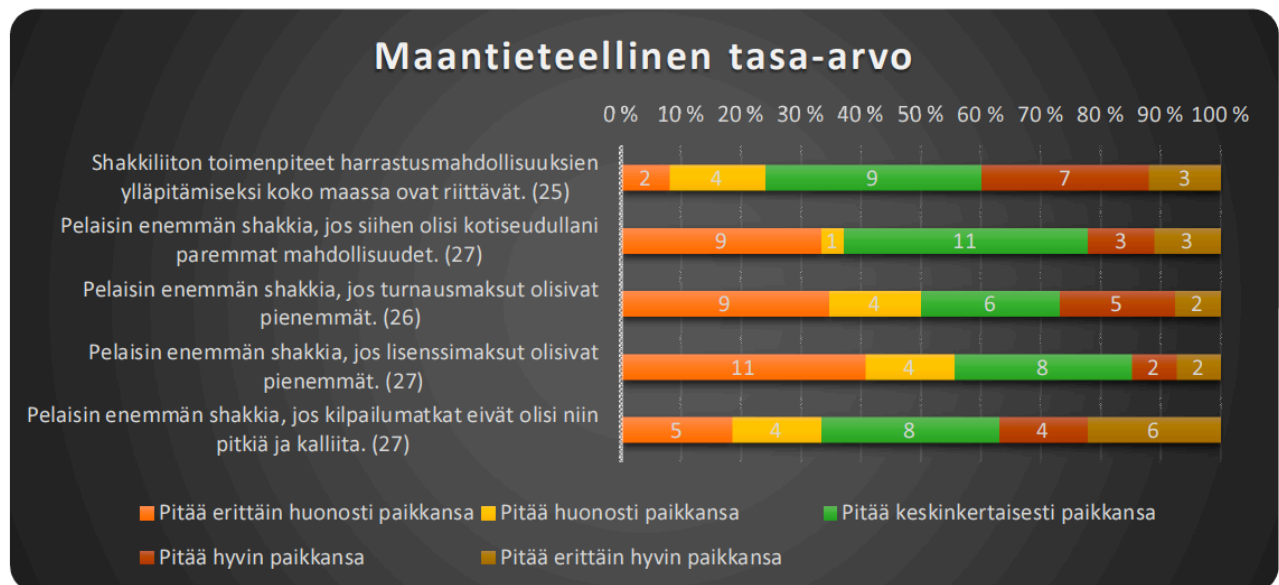
Vain pelaaja -kategorian vastaajat arvioivat maantieteellisten seikkojen huomioon ottamisen (3,00) ja muualla kuin suurimmissa kaupungeissa järjestettävien kilpailujen määrän (3,14) muita ryhmittymiä huonommiksi. Kerhotoiminnan aktiivisuuden muualla kuin suurimmissa kaupungeissa ”vain pelaajat” kokivat muita ryhmittymiä

selvästi parempana (3,29), kun taas heikoimman arvion tähän antoivat Shakkiliiton toimihenkilöt (2,00). Maantieteellinen yhdenvertaisuus ei selvästikään ole hyvällä tasolla, vaan on vastaava ongelmakohta kuin yhdenvertaisuuskeskustelut ja tiedon saaminen muulla kielellä kuin suomeksi.

Naisvastaajat kokevat kasvukeskusten ulkopuolisen kerhotoiminnan toteutuvan paremmin kuin miesvastaajat (3,67 vs 2,58).

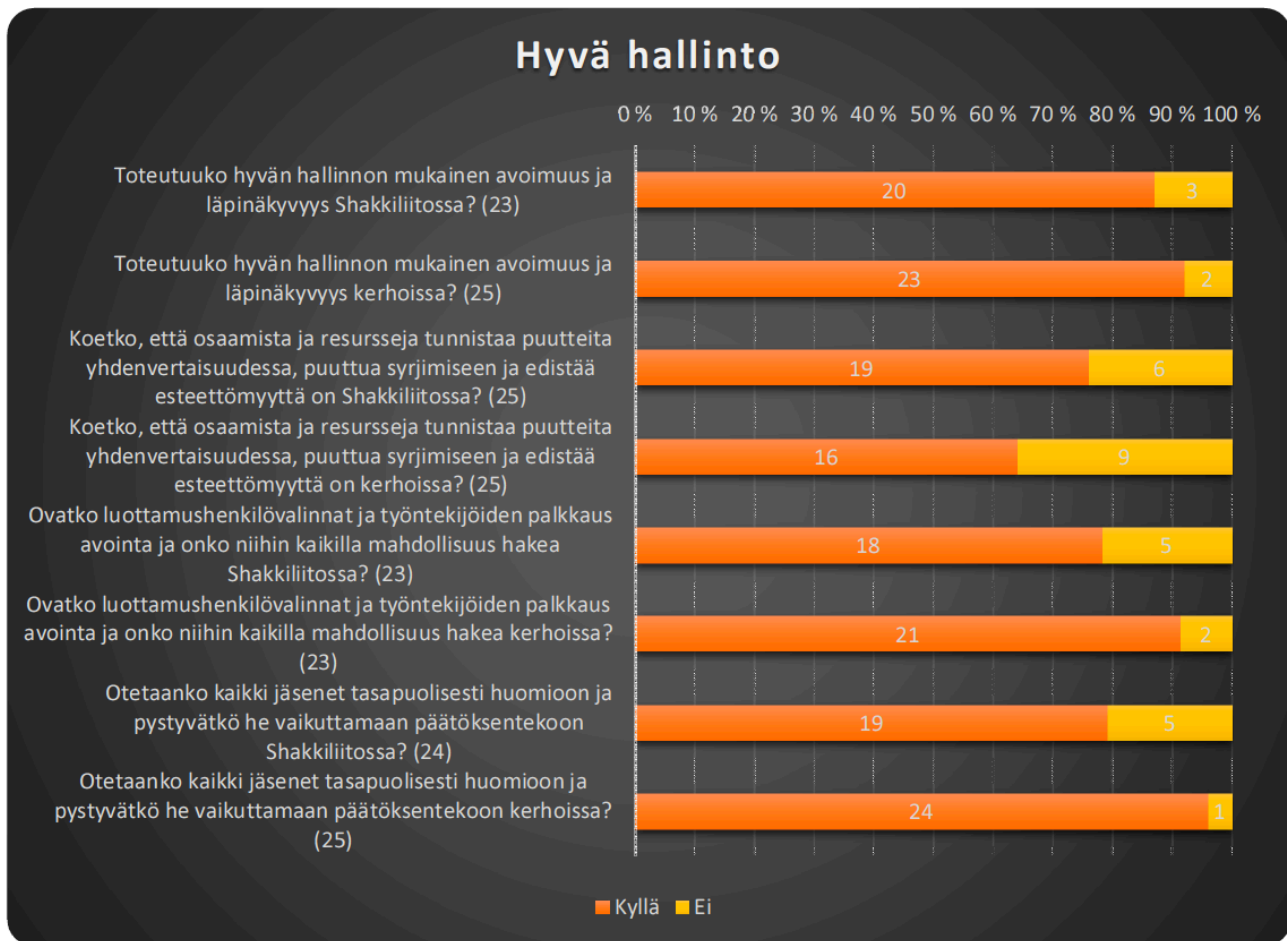
Lisäksi kyselyssä pyrittiin selvittämään, millaiset pääsääntöisesti alueelliseen epätasa-arvoon liittyvät seikat vaikuttavat shakinharrastajan mahdollisuuksiin pelata riittävästi. Vähiten merkittäväksi harrastuksen rajoittajaksi vastaajat kokivat lisenssimaksut ja turnausten osallistumismaksut – yli puolelle vastaajista näiden maksujen alentaminen ei lisäisi pelaamista. Kotiseudun paremmat mahdollisuudet pelaamiselle eivät vastaajien mukaan myöskään merkittävästi vaikuttaisi heidän pelaamisaktiivisuuteensa, ja 40 % vastaajista koki Shakkiliiton toimenpiteet harrastusmahdollisuuksien ylläpitämiseksi koko maassa vähintään hyvin riittäviksi. Ainoa seikka, joka merkittävästi vaikuttaa vastaajien pelihaluja vähentävästi, on liian pitkät ja kalliit pelimatkat.

Maantieteen vaikutuksen tarkempi analysointi olisi edellyttänyt taustatiedoissa sen kysymistä, asuuko vastaaja suuressa kaupungissa vai pienemmällä paikkakunnalla. Tämän tiedon kysyminen kannattaa pitää mielessä, mikäli kyselyä ollaan jossain vaiheessa toistamassa mahdollisten muutosten selvittämiseksi.

Hyvä hallinto

Lähes kaikki vastaajat kokevat hyvän hallinnon mukaisen avoimuuden ja läpinäkyvyyden toteutuvan niin Shakkiliitossa kuin kerhoissa. Tosin naisvastaajista vain kaksi kolmasosaa luotti hyvään hallintoon Shakkiliitossa (kolmesta ei-vastauksesta kaksi oli naisvastaajilta), mutta kaikki naiset luottivat hyvään hallintoon kerhoissa. Shakkiliiton toimihenkilöt luottivat täysin hyvään hallintoon sekä Shakkiliitossa että kerhoissa. Niin Shakkiliiton kuin kerhojen kykyyn yhdenvertaisuuden ja esteettömyyden edistämässä luotetaan vähemmän kuin hyvään hallintoon, mutta Shakkiliittoon luotetaan näissä asioissa enemmän kuin kerhoihin. Tässä asiassa naisvastaajien enemmistö ei luota kerhoihin, kun taas naisten enemmistö luottaa Shakkiliittoon. Shakkiliiton toimihenkilöillä puolestaan on huomattavasti muita ryhmittymiä vähäisempi luottamus Shakkiliittoon (67 %), ja kerhoihin luottaa vain kolmasosa.

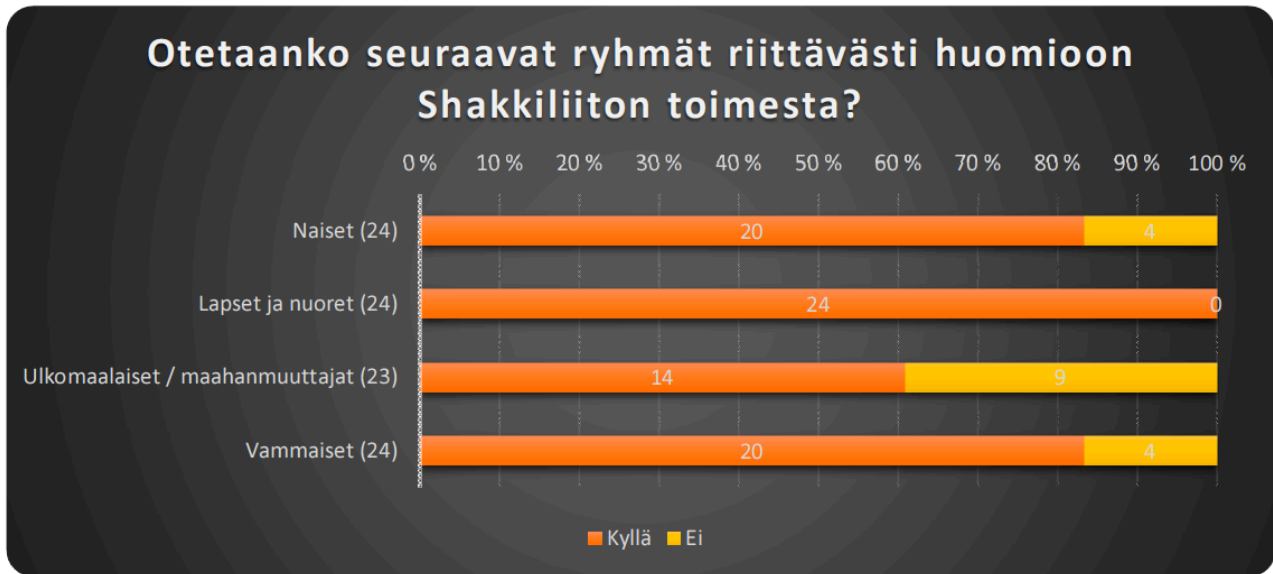

Luottamushenkilövalintojen ja palkkauksen avoimuuteen luotetaan kerhoissa yhtä korkeasti kuin hyvään hallintoon (yli 90 %), mutta Shakkiliiton osalta luottamus on vähäisempää (alle 80 %). ”Vain pelaaja” -kategorian vastaajat ja Shakkiliiton toimihenkilöt olivat ryhmittymistä skeptisimpiä suhteessa Shakkiliittoon, kun taas kerhoihin toimihenkilöt luottivat täysin pelaajien ollessa skeptisimpiä (80 % pelaajista luotti). Jäsenien tasapuoliseen huomioonottamiseen ja päätöksentekoon osallistumiseen uskotaan Shakkiliiton osalta vähemmän (alle 80 %) kuin kerhojen (yli 95 %). Tässä kohdin mies- ja naisvastaajien välillä ei ole merkittävää eroa. Vain pelaajat suhtautuivat skeptisimmin vaikutusmahdollisuuksiinsa Shakkiliitossa, mutta luottivat kerhoihin. Kyselyyn vastanneet Shakkiliiton toimihenkilöt luottivat vaikutusmahdollisuuksiin molemmissa täysin. Kannattaa huomata, että kyllä/ei -vastausten taulukointivärit eivät intuitiivisesti sovi yhteen monivalintataulukointivärien kanssa, vaikka värikartta on sama.

Kyselyssä kysyttiin myös kyllä/ei-vaihtoehdoin, tunteeko vastaaja kykenevänsä vaikuttamaan päätöksiin Shakkiliitossa tai kerhossa. Kaikki tähän kohtaan vastanneet (24) kokivat voivansa vaikuttaa päätöksiin kerhossa, mutta Shakkiliiton osalta kyllä-vastauksia oli 17 (70,8 %).

Erityisryhmien huomioiminen

Lisäksi kysyimme vastaajien mielipidettä siitä, otetaanko tietyt erityisryhmät riittävästi huomioon Shakkiliitossa, kerhoissa ja kilpailuissa.

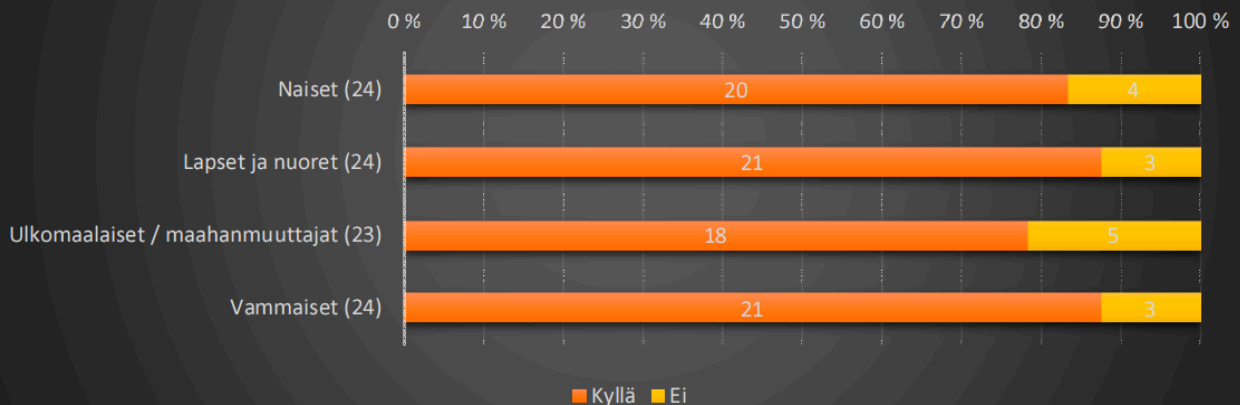

Ulkomaalaisten ja maahanmuuttajien koettiin olevan Shakkiliitossa huonoimmassa asemassa, vain 61 % koki heidän tulevan riittävästi huomioon otetuksi. Naiset ja vammaiset koki 83 % riittävän hyvin huomioituiksi - tosin mainittakoon, että naisvastaajista vain yksi koki, ettei naisia oteta riittävästi huomioon. Kaikki vastaajat kokivat lapset ja nuoret riittävästi huomioituiksi.

Avovastauksissa vastaajat perustelevat näkemyksiään muun muassa seuraavasti:

- ”Esimerkiksi vammaisten shakkitoimintaa ei ole integroitu osaksi liiton toimintaa.” (mies vammaisista)
- ”Uusi tilanne meille. Eivät osaa suomea eikä kovin hyvin englantia.” (mies maahanmuuttajista)
- ”En tiedä, mutta heihin ei otetaan paljon huomiota ja usein heitä unohdetaan kokonaan.” (nainen maahanmuuttajista)
- ”Pelaajien toiveiden ohittamisena, vaikka niistä ollaan selvillä, koska niitä on kysytty.” (nainen naisista)
- ”Naisten vähäinen osuus on ongelma mihin pitäisi erityisesti panostaa. Maahanmuuttajien suhteen tarvitaan enemmän aktiivisuutta.” (mies naisista ja maahanmuuttajista)
- ”Kaikki erityisryhmät otetaan erinomaisesti huomioon. Naisten aktiivisuus on kuitenkin jäänyt huomattavan heikoksi. Shakkiliitto on pitänyt naisia erityisasemassa, mikä tiettyyn rajaan saakka on täysin perusteltuakin tilanteen tasapainottamiseksi. Viime aikoina naisten erityisaseman korostaminen on kuitenkin mennyt jo hieman yli.” (mies naisista)

Otetaanko seuraavat ryhmät riittävästi huomioon kerhojen toimesta?

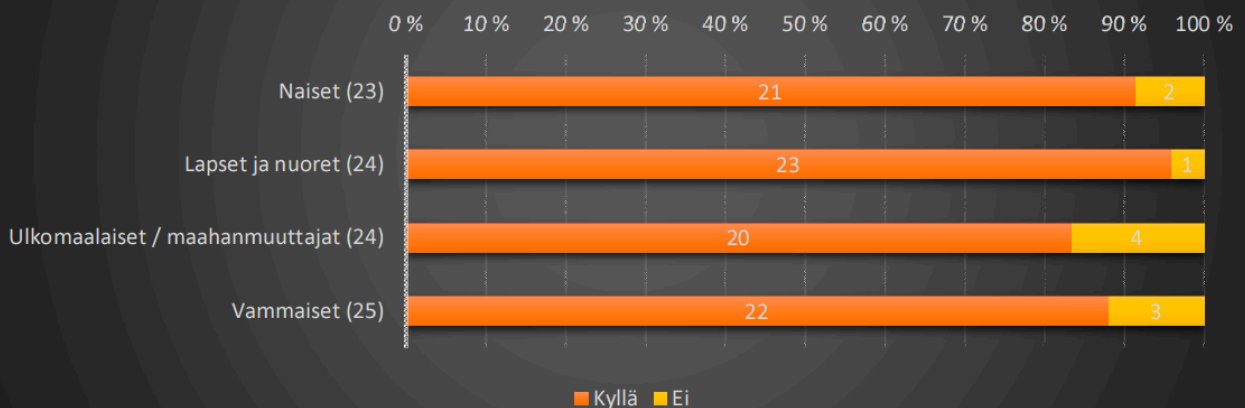

Kerhojen kykyyn ottaa lapset ja nuoret huomioon luotetaan vähemmän kuin Shakkiliittoon, kun taas ulkomaalaisten ja maahanmuuttajien huomioimisessa kerhot saavat hieman paremman arvosanan kuin Shakkiliitto. Kaikki naisvastaajat luottavat kerhojen kykyyn huomioida naiset riittävästi.

Avovastauksissa vastaajat perustelevat näkemyksiään muun muassa seuraavasti:

- ”Ei, meillä ei ole vammaisia jäseniä.” (mies vammaisista)
- ”Kyllä, tiedotuksemme on myös osin englanniksi.” (mies maahanmuuttajista)
- ”Vetäjiä puuttuu.” (mies lapsista ja nuorista)
- ”Kerhossa käy yksi nainen, joka on samalla kerhon vahvimpia pelaajia. Uusien on varmasti vaikea tulla mukaan.” (mies naisista)
- ”Naisjäseniä ei juurikaan ole.” (mies naisista)
- ”Tilojen esteettömyyden puutteet aiheuttavat monille vammaisille ongelmia. Mitään maahanmuuttajaerityisiä asioita ei ole, ovat tervetulleita samalla tavalla kuin muutkin.” (nainen vammaisista ja maahanmuuttajista)

Otetaanko seuraavat ryhmät riittävästi huomioon kilpailujenjärjestäjien toimesta?

Kilpailunjärjestäjien kykyyn ottaa huomioon mainitut erityisryhmät luotetaan kautta linjan enemmän kuin kerhojen kykyyn. Naisvastaajista vain yksi epäilee kilpailunjärjestäjien kykyä huomioida naiset.

Avovastauksissa vastaajat perustelevat näkemyksiään muun muassa seuraavasti:

- ”Tiedotus kilpailuista englanniksi puuttuu.” (mies maahanmuuttajista)
- ”Fyysisesti esteettömiä tiloja järjestää kilpailuja ei ole kaikkialla saatavissa järjelliseen hintaan.” (nainen vammaisista)
- ”Naisshakki on selkeämmin harrastuspohjalla, joten SM-kisoihin ei riitä niin monia huippupelaajia kuin miesten SM-kisoihin. Sen takia on vaikeaa saada naisten SM:ää kunnolla järjestettyä. Mielestäni olisi hyvä, että kisat järjestettäisiin siten, että aikataulu olisi ennakoon aika kiinteästi lukkoon lyöty erilaisilla pelaajamäärillä.” (mies naisista)
- ”En voi tietää muista ryhmistä, mutta naisten viime SM oli järjestelyiltään kilpailumuotona ala-arvoinen.” (nainen naisista)

Vastaajista 18 (69,2 %) koki, että Suomen Shakkiliitto on kaikkien pelaajien asialla. Kielteinen kanta oli 8 vastaajalla (30,8 %), ja he perustelivat sitä avovastauksissa muun muassa seuraavasti:

- ”Shakkiliitto palvelee etupäässä Etelä-Suomea.” (mies)
- ”Liitto panostaa ns aktiivipelaajiin Meiltä puuttuu ns uuden pelaajan polku ja ns satunnaispelaajan lisenssi.” (mies)
- ”Paikoitellen vaikuttaa siltä, että mennään liikaa edustuspelaajien ja heidän oikkujensa ehdoilla.” (nainen)
- ”Painopiste ehkä liikaa kärkipelaajissa? Toiminnan kehittämiseen enemmän resursseja? Ns. rivipelaajien määrää pitäisi pyrkiä lisäämään tehostamalla lajimarkkinointia ja tukemalla tehokkaammin erityisesti nuorisovalmennusta harjoitettavia seuroja + shakin nuorisotyötä ammattimaisesti tekevien toimintaa.” (mies)
- ”Käsittääkseni kotimaiset valmentajat ovat tietyssä etulyöntiasemassa ulkomaalaisiin valmentajiin verrattuna. Käsittääkseni valmennuksessa saatuja tuloksia ei riittävästi huomioida.” (mies)
- ”Jos on suomalainen nuori niin häneen tulee paljon enemmän huomiota ja jos ulkomaalainen niin paljon vähemmän.” (nainen)

Vastauksissa korostui näkemys, jonka mukaan Shakkiliitto toimii liikaa edustuspelaajien ja aktiivipelaajien ehdoilla unohtaen muut. Tosin eräs vastaaja ei kokenut tämän olevan ongelma.

Syrjintä

Pyysimme vastaajia erittelemään havaintojaan ja tunteuksiaan syrjinnästä kyllä/ei-vastauksin. Vastausta oli mahdollista täsmentää avovastauksilla.

Suurin osa vastaajista yli (90 %) ei ole havainnut syrjintää. Shakkiliiton henkilöstö koettiin syrjivän kielenkäytön osalta hieman pahempana kuin kerhojen tai kilpailujen ja muiden tapahtumien henkilöstö. Kahdesta syrjivää kielenkäyttöä havainneesta vastaajasta toinen koki, että siihen puututaan, ja toinen taas ei perustellen näkemystään avovastauksessa Shakkiliiton osalta seuraavasti: ”Asenteet ovat ennakkoluuloisia ja vähemmistöihin suuntautuvaa vitsailua kuulee paljon. Julkisesti kyllä käyttäytyään korrektisti.” Samoin suurin osa koki, että kaikki ryhmät voivat osallistua toimintaan, tosin tässä yhteydessä Shakkiliittoon luotettiin enemmän kuin kerhoihin ja kilpailunjärjestäjiin. Myös yli 90 % vastaajista koki, että henkilö voisi tuoda tapahtumiin tai shakkikilpailuihin samaa sukupuolta olevan puolisonsa. Avovastauksissa näitä kohtia täsmennettiin seuraavasti:

Syrjintä

0 % 10 % 20 % 30 % 40 % 50 % 60 % 70 % 80 % 90 % 100 %

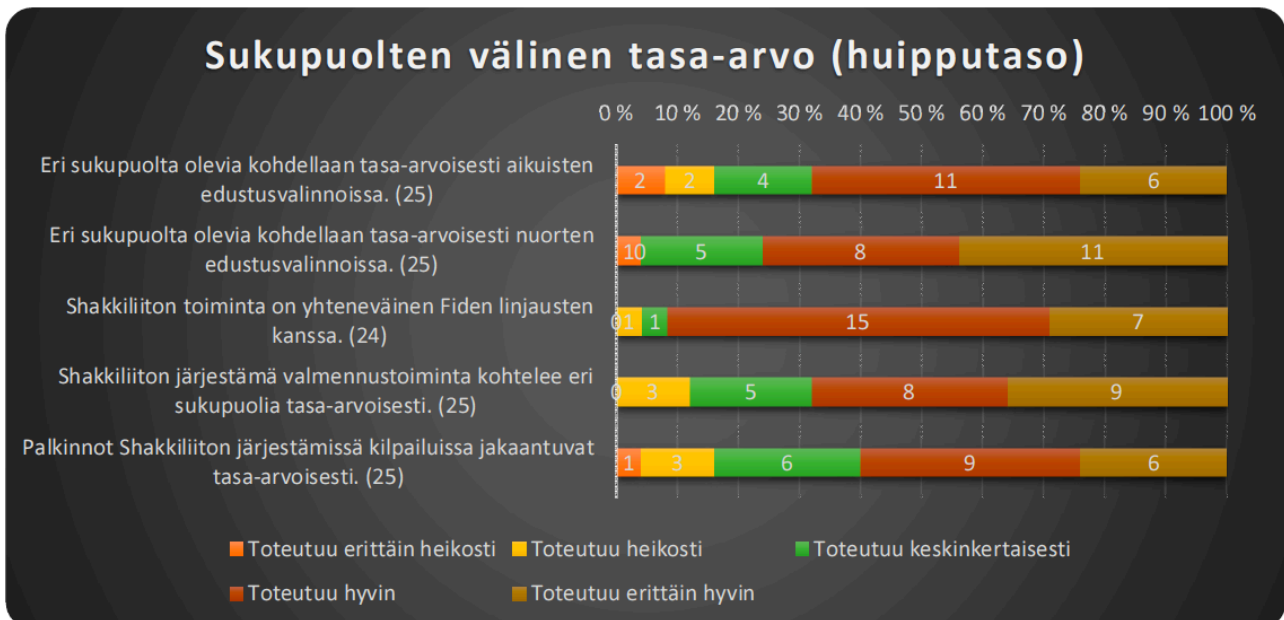
- ”Ne, jotka eivät kunnolla osaa suomea, englantia tai ruotsia [eivät voi osallistua toimintaan tai osallistuminen olisi hankalaa].” (mies Shakkiliiton, kerhojen ja kilpailujen ja muiden tapahtumien osalta)
- ”Kerhoihin on muutenkin ulkopuolisen vaikeaa tulla, jonkin ”erityisryhmän” edustajalle se voi olla henkisesti vielä vaikeampaa, vaikka tunteelle ei sinänsä olisikaan perusteita. Myös esteettömyys ongelma kerhotiloissa.” (mies kerhojen toimintaan osallistumisesta)
- ”Fyysisiä esteitä esimerkiksi pyörätuolinkäyttäjille.” (mies kilpailuihin ja muuhun toimintaan osallistumisesta)
- ”Ei. Koska se voi häiritä toimintaa.” (nainen samaa sukupuolta olevan kumppanin mukana olemisesta)
- ”Voi tuoda. Rohkeutta se varmasti vaatii, niin kuin mihin tahansa uuteen paikkaan.” (mies samaa sukupuolta olevan kumppanin mukana olemisesta)

Shakkiliitto ja sukupuolten välinen tasa-arvo

Kyselyssä kartoitettiin shakinpelaajien näkemyksiä huipputason shakin ja sukupuolen suhteesta. Vastausten perusteella selvä enemmistö koki tasa-arvon toteutuvan huipputasolla vähintään hyvin, tosin sukupuolten välillä oli eniten hajontaa (ja eniten naisvastaajien tyytymättömyyttä) aikuisten edustusvalintojen ja palkintojen osalta. Avovastauksissa tyydyttäviä tai heikompia arvioita kommentoitiin seuraavasti:

- ”Naisia suositaan sukupuolen perusteella edustusvalinnoissa - naisten edustuspelaajien taso jää alle 12-v. poikien tason.” (nainen)
- ”Naisilla on selkeä erityisasema, mikä on perusteltua ja järkevää, jotta sukupuolitasapaino saataisiin jatkossa kuntoon. Kalliita edustusvalintoja tehdään naisten puolella liikaa, jolloin naisharrastelijat pääsevät käyttämään maajoukkuekäyttöön tarkoitettuja resursseja. Tässä mennään shakkiliiton puolelta liian pitkälle.” (mies)
- ”Olen huomioinut, että naisten edustusjoukkuetta ei pidetä yhtä tärkeänä kuin miesten edustusjoukkuetta. Se, että pitäisikö shakissa yleensäkin olla erikseen miesten ja naisten sarja, on mielestäni kyseenalaista. Tätä ei tosin ratkaista liittotasolla.” (mies)
- ”Mitä on palkintojen tasa-arvoinen jakaantuminen? Onko se sitä, että esim. naisten SM:n palkinnot ovat yhtä suuret kuin miesten? Vai sitä, että naisten SM:n palkinnot ovat suhteessa siihen, miten naiset pärjäävät maailmalla suhteessa muihin naisiin ja sitä verrataan siihen, miten miehet pärjäävät suhteessa muihin miehiin? Vai onko kyse siitä, että palkintojen pitäisi olla suhteessa absoluuttiseen pelitasoon? Palkinnot eivät ole oikein mitään näistä, vaan jotakin siltä väliltä. Siksi tähän oli vaikea vastata. Itse suosisin ehkä sitä, että palkinnot olisivat yhtä suuret. Se saisi luultavasti parhaatkin naispelaajat osallistumaan SM-kisoihin.” (mies)
- ”En tiedä, miten tähän pitäisi vastata. Tiedän, että jotkut naispelaajat ovat tyytymättömiä, mutta en tiedä, johtuuko se pelkästään heidän omasta sisäisestä maailmastaan vai onko oikeasti taustalla esimerkiksi rakenteellista syrjintää. Kysymys koskee edustuspelaajia, ja se maailma on minulle henkilökohtaisesti tuntematon. Tosin sen olen havainnut, että naispelaajien SM-palkinnot ovat naurettavalla tasolla miesten vastaaviin verrattuna.” (nainen)
- ”Naispelaajia taitaa Suomessa vuositasolla kilpailla 10-20 kpl, joten ei tämä kai ihan ykkösasia ole?” (mies)

Avovastauksissa korostui naisten huippushakin vähäisempi arvostus miehiin verrattuna sekä huonommat palkinnot.

Seuraavaksi kyselyssä kartoitettiin yleisen tason harrastamisen tasa-arvoisuutta. Shakkiliitto ja kerhot saavat parhaat arviot (lähes 90 %) kyvystä arvostaa ihmisiä yhdenvertaisesti sukupuolestaan riippumatta. Kaikki näihin osioihin vastanneet naiset ovat luottaneet Shakkiliittoon ja kerhoihin. Kilpailujen ja muiden tapahtumien osalta vastaajat ovat olleet skeptisempiä, ja kaksi naista on ilmaissut tyytymättömyytensä.

Huonoimman arvion tässä osiossa vastaajat antavat Shakkiliiton kyvyille ottaa huomioon se, että naispelaajia on miehiä huomattavasti vähemmän, ja pyrkiä edistämään naisten shakin harrastusta. Vain 58,3 % vastaajista kokee Shakkiliiton onnistuneen tässä, eivätkä vastaukset poikkea tilastollisesti merkittävästi sukupuolen mukaan. Samoin sukupuoli ei ole merkittävä tekijä arvioitaessa Shakkiliiton kykyä huomioida vähemmistöissä olevien ryhmien alhaisempaa pelitasoa. 73,9 % vastaajista luotti tässä asiassa Shakkiliittoon.

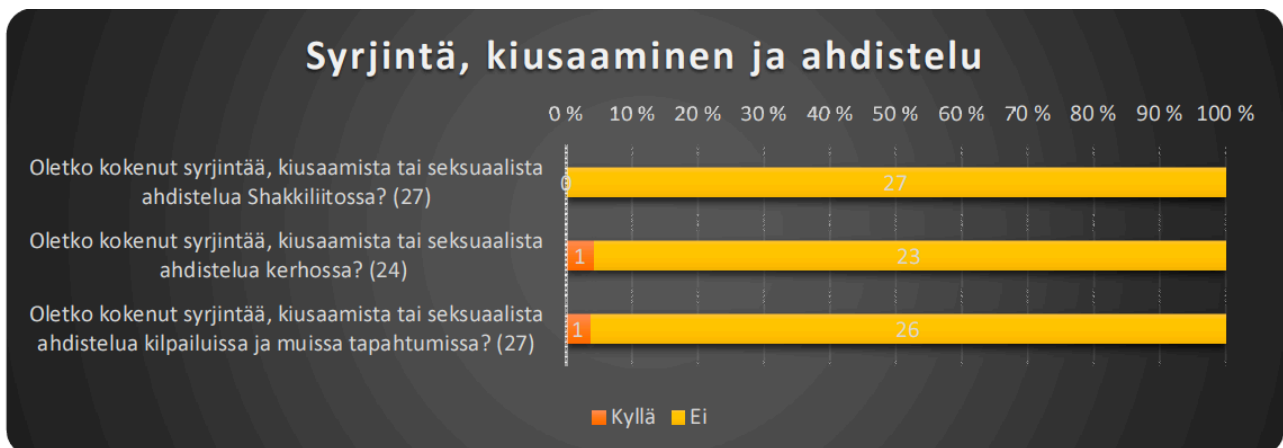
Avovastauksissa on esitetty muun muassa seuraavia näkemyksiä:

- ”Ei, naisilla on erityisasema, mikä on järkevää vinon sukupuolijakauman takia.” (mies yhdenvertaisesta arvostamisesta Shakkiliitossa)
- ”Vähän vaikea vastata. Koska naisshakin taso oli pitkään vaatimaton, niin siihen opittiin suhtautumaankin siten. Osittain tämä on ehkä johtanut siihen, että osa parhaista pelaajista on tarpeettomasti vetäytynyt SM-kisoista ja maajoukkueesta, vaikka taso välillä nousikin. Pidän lisäksi tärkeänä, että alaikäiset ja muut tytöt varjeltuvat seksuaaliselta häirinnältä.” (mies yhdenvertaisesta arvostamisesta Shakkiliitossa)
- ”Naisia arvostetaan enemmän heidän vähälukuisuutensa takia, ja niin pitää ollakin.” (mies yhdenvertaisesta arvostamisesta kerhossa)
- ”Valitettavasti kerhossamme pistäytyy naispelaajia aniharvoin.” (mies yhdenvertaisesta arvostamisesta kerhossa)
- ”Suomen Shakissa naisten kisoista (SM, edustusjoukkueiden edesottamukset maailmalla) ei kirjoiteta edes puolta siitä, mitä miesten vastaavista. Toki huippunaispelaajien keskimääräinen pelitaito on heikompi kuin miesten, ja ehkä Suomen Shakkiin halutaan "tasokkaampia" pelejä, mutta toisaalta tämä näyttäytyy arvostuksen puutteena naispelaajia kohtaan.” (nainen yhdenvertaisesta arvostamisesta kilpailuissa ja muissa tapahtumissa)

Lisäksi avovastauksissa oli mahdollisuus kertoa, mitä hyvää tai epäkohtia Shakkiliiton toiminnassa on ollut tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden kannalta. Vastauksista käy muun muassa ilmi tietoisuus siitä, että Shakkiliitto on Suomen lajiliitoista edistyksellisin sukupuolivähemmistöjen huomioon ottamisessa, ja huoli siitä, kuinka naispelaajien määrää

saataisiin nostettua. Monet vastaajat pitävät tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta tärkeänä arvona, shakkiin sisäänkirjoitettunakin. Koottuja avovastauksia:

- ”Liiton pitää noudattaa Fiden jakoja erityisryhmiin ja sitä se on onnistuneesti tehnytkin .” (mies, hyvää)
- ”Shakkiliiton jäsenissä on heterogeeninen kattaus eri ikäisiä, eri uskontokuntia edustavia, fyysisiltä kyvyiltään erilaisia, eri kansallisuuksia, eri kieliryhmiä, eri sukupuolia ja eri seksuaalisia suuntauksia.” (nainen, hyvää)
- ”Pelaajamäärä erityisesti naisissa pitäisi olla suurempi. Minulla tosin ei ole tähän vastausta miten sitä saataisiin suuremmaksi.” (mies, epäkohta)
- ”Naisia valitaan liian paljon kalliisiin edustustehtäviin. Tämä on johtanut Shakkiliiton tukemaan kansainväliseen naisshakkiturismiin.” (mies, epäkohta)
- ”Trans-ihmiset huomioidaan Shakkiliitossa paljon kansainvälisiä säädöksiä reilummin, kun sukupuolesta ei vaadita kaikkia lain vaatimia asioita.” (mies, hyvää)
- ”Shakkiliitto on kyllä parantanut toimintaansa. Mielestäni naisten SM-kisojen palkinnot olisi syytä nostaa samalle tasolle kuin miesten SM-kisojen palkinnot ja katsoa, miten se vaikuttaa naisten maajoukkueen pelitason paranemiseen 5-10 -vuoden aikana.” (mies, epäkohta)
- ”Shakki lajina pitää sisällään tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden. Mielestäni Shakkiliitto ei ole korostanut tätä asiaa vaan se on ollut itsestäänselvyys. Tätä voisi jopa korostaa viestinnässä.” (mies, hyvää)
- ”Shakkiliitossa asia on otettu oikeasti tosissaan, ei vain valtionapujen edellytysten riittävä täytyminen.” (mies, hyvää)

Osion lopuksi kartoitettiin syrjinnän, kiusaamisen tai seksuaalisen ahdistelun kokemuksia. Syrjintää, kiusaamista tai seksuaalista ahdistelua oli kokenut ainoastaan kaksi vastaajaa, Shakkiliitossa ei kukaan. Kerholla syrjintää kokenut miesvastaaja kommentoi, että kyse on ollut nimittelystä, mutta siihen on puututtu. Toinen miesvastaaja ei vastauksensa mukaan koe syrjintää nykyisessä kerhossaan, mutta kommentoi edellisessä kerhossaan vallinnutta tapaa tehdä esimerkiksi joukkuevalinnat kaveriporukkaan kuulumisen perusteella. Yksi naisvastaaja mainitsi shakkiturnauksen, jossa eräät miespuoliset pelaajat olivat arvostelleet äänekkäästi muiden joukkueiden naispelaajien fyysisiä ominaisuuksia.

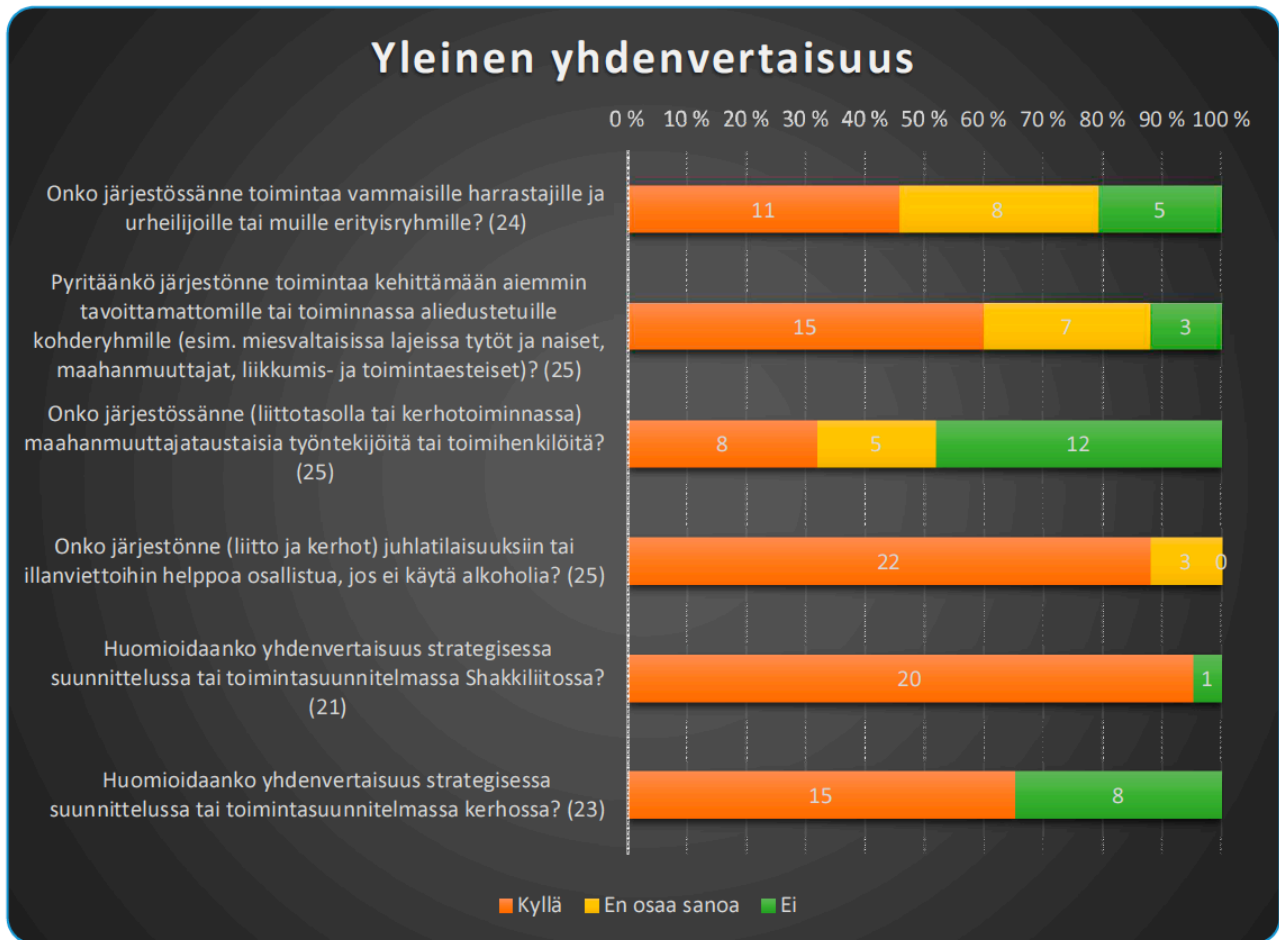
Yleinen yhdenvertaisuus

Vastaajista yli 45 % koki, ettei heidän järjestössään ole toimintaa erityisryhmille. 60 % vastaajista koki, ettei heidän järjestönsä pyri kehittämään toimintaa aiemmin tavoittamattomille tai toiminnassa aliedustetuille kohderyhmille.

Vastaajista yli 30 %:n järjestöissä oli työntekijöinä tai toimihenkilöinä maahanmuuttajataustaisia henkilöitä. Noin 50 %

vastaajista oli varmoja, ettei heidän järjestöissään ole maahanmuuttajia toimihenkilöinä. Kukaan vastaajista ei uskonut, että alkoholi on välttämätön osa shakinpelaajien juhlia ja illanviettoja.

Suurin osa vastaajista (yli 95 %) oli sitä mieltä, että yhdenvertaisuus huomioidaan Shakkiliiton strategisessa suunnittelussa tai toimintasuunnitelmassa. Kerhot puolestaan onnistuvat samassa vain 65 %:n mielestä.

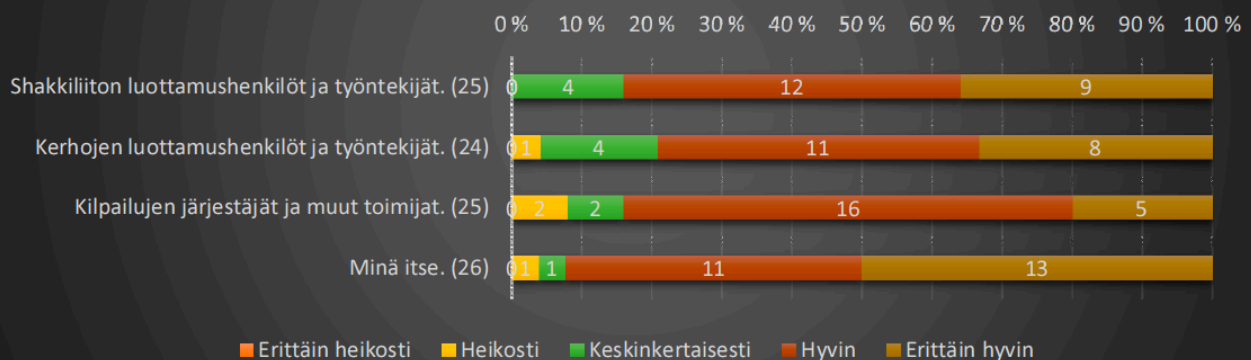

Avovastauksista käy ilmi mielipiteitä siitä, mikä on pielessä ja missä on onnistuttu:

- ”Vammaiset osallistuu muiden mukana.” (nainen järjestön toiminnasta)
- ”Olisi helppo järjestää, mutta kerhossamme ei käy vammaisia. (mies järjestön toiminnasta)
- ”Toiminta on kokemukseni mukaan kaikille tasavertaisesti mahdollista ja mukana on erityisryhmien edustajia.” (nainen järjestön toiminnasta)
- ”Osallistuuko SSL Näkövammaisten SM:n järjestelyihin?” (mies järjestön toiminnasta)
- ”Meillä on tiedotusta englanniksi ja ruotsiksi.” (mies toiminnan kehittämisestä)
- ”Maahanmuuttajia on kohtuullisen paljon toiminnassa ja se integroi heitä.” (mies toiminnan kehittämisestä)
- ”Tyytyväinen: yhdenvertaisuuskyselyn järjestämiseen ja -suunnitelman laatimisen aloittamiseen, sillä se kertoo siitä, että asia otetaan vakavasti edistykselliseen suhtautumiseen sukupuolivähemmistöihin.” (nainen yhdenvertaisuudesta strategisessa suunnittelussa Shakkiliitossa)
- ”Kyselyn jälkeen luultavasti vieläkin paremmin.” (mies yhdenvertaisuudesta strategisessa suunnittelussa Shakkiliitossa)

- ”Peruspelaajien tasolla tulee seurata, että aktiviteetti löytyy kaikissa ikäluokissa, molemmissa sukupuolissa, ei-suomen kielisten keskuudessa, vammaisissa jne jne. Sopivia porkkanoita keksitään marginaaliryhmien aktivoimiseksi. Shakkiliitto on tehnyt työtä runsaasti tämän eteen ja saavuttanut erinomaisia tuloksia naisten aktivointia lukuunottamatta. Maajoukkue-toiminta on pelkästään vakavasti shakkia harrastavia varten. Edustuspaikkoja ei voi täyttää sillä perusteella, että nais- tai vammaismaajoukkue on lähetettävä, koska yleiseenkin sarjaan on joukkue lähetty. Mikäli erilaisista erityisryhmistä ei joukkuetta tai edustajaa ole olemassa, niin shakkituristia ei pidä missään tapauksessa lähettää.” (mies yhdenvertaisuudesta strategisessa suunnittelussa Shakkiliitossa)
- ”Kerhojen toimintasuunnitelmat ovat yleensä aika yksinkertaisia, eikä niissä huomioida juuri mitään.” (mies yhdenvertaisuudesta strategisessa suunnittelussa kerhossa)
- ”Shakissa yhdenvertaisuus ja eriarvoisuus näkyvät enemmän eri pelitason omaavien välillä - ei sukupuolen, vammaisuuden tai seksuaalisen suuntautumisen kautta.” (mies yhdenvertaisuudesta strategisessa suunnittelussa kerhossa)

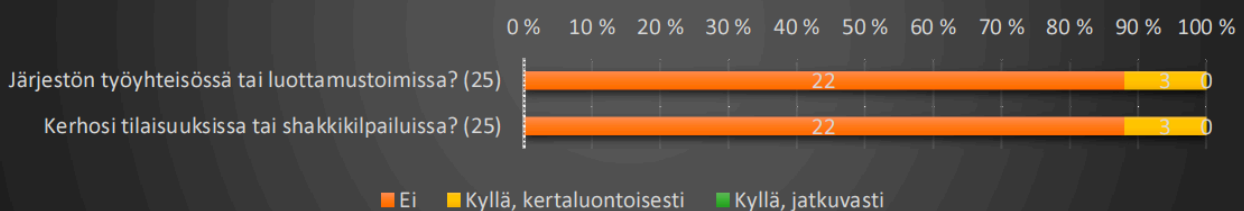
Kuinka sitoutuneita arvioit järjestönne eri toimijoiden olevan yhdenvertaisuuden edistämiseen?

Syrjintä

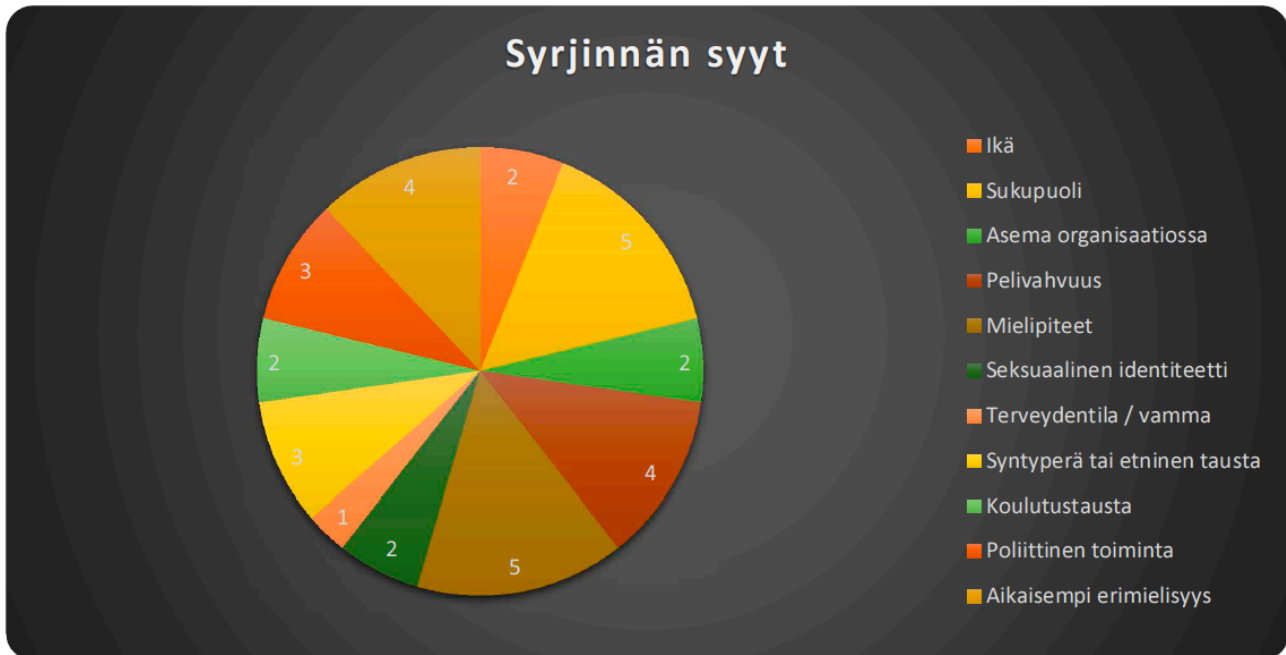
Vastaajat kokivat shakkiharrastuksen parissa toimivien tahojen olevan hyvin sitoutuneita yhdenvertaisuuden edistämiseen, mukaan luettuna vastaaja itse.

Oletko kohdannut tai ollut todistamassa syrjintää?

Kyselyyn vastanneiden selvä enemmistö (88 %) ei mielestään ole kohdannut tai ollut todistamassa syrjintää työyhteisössä tai kerhojen tilaisuuksissa ja kilpailuissa. Koettu tai muutoin havaittu syrjintä on tulkittu kertaluontoiseksi. Avovastauksia tähän teemaan ei jätetty lainkaan.

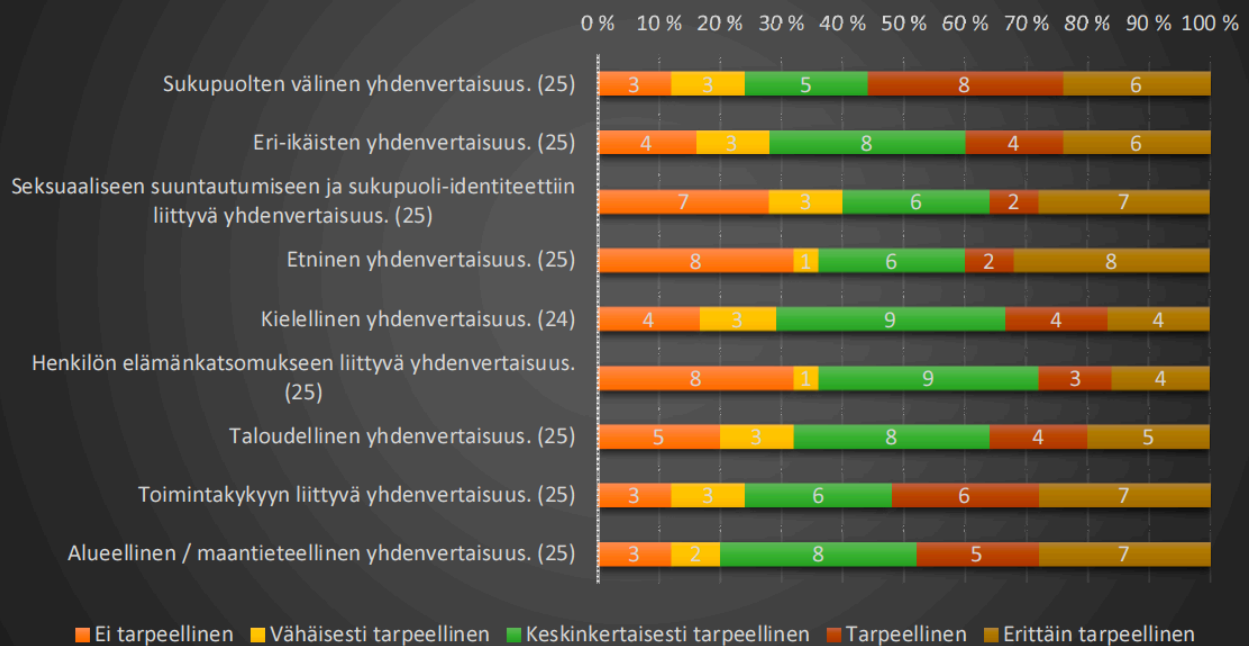
Toisaalta kysyttiin myös, että jos olet havainnut syrjintää tai häirintää, mistä oletat sen johtuvan. Vaihtoehtoja sai valita useita. Sukupuoli ja mielipiteet olivat yleisin syy. Seuraavaksi yleisimmät vastaajien keskuudessa olivat pelivahvuus ja aikaisemmat erimielisyydet. Perhetilannetta, raskautta ja jotain muuta syytä ei valinnut yksikään vastaaja havaitsemansa syrjinnän syyksi.

Lisäksi kysyttiin, että mikäli harrastaja / urheilija kokee tulleensa syrjityksi järjestön tai sen jäsenseuran toiminnassa, niin onko järjestöllä määritelty toimintatapa, miten tilanteessa edetään. Tähän kysymykseen vastanneista 26 henkilöstä selvä enemmistö (16) vastasi, ettei tiedä. Neljä vastasi järjestöllä olevan määritelty toimintatapa ja kuusi vastasi, että ei ole. Vähäinen kyllä-vastausten osuus kieli siitä, että tässä on selvästi kehittämisen paikka.

Kysyttäessä, miten tärkeäksi vastaaja kokee seuraavien osa-alueiden kehittämisen järjestössänne, tärkeimmät yhdenvertaisuuden kehittämiskohteet ovat saatujen vastauksen perusteella sukupuolten välinen, toimintakykyyn liittyvä ja maantieteellinen yhdenvertaisuus. Vähiten tärkeinä kehittämiskohteina pidettiin elämäntilanteeseen, etniseen yhdenvertaisuuteen sekä seksuaaliseen suuntautumiseen ja sukupuoli-identiteettiin liittyviä asioita. Mielenkiintoisena tilastollisena seikkana ilmeni se, että naisvastaajat pitivät kautta linjan kaikkia kehittämisalueita merkittävästi vähemmän tärkeinä kuin miesvastaajat, myös sukupuolten välisen yhdenvertaisuuden kehittämistä.

Miten tärkeäksi koet seuraavien osa-alueiden kehittämisen järjestössänne?

Avovastauksessa pyydettiin lähettämään terveisiä oman järjestön yhdenvertaisuussuunnitelman tekijöille:

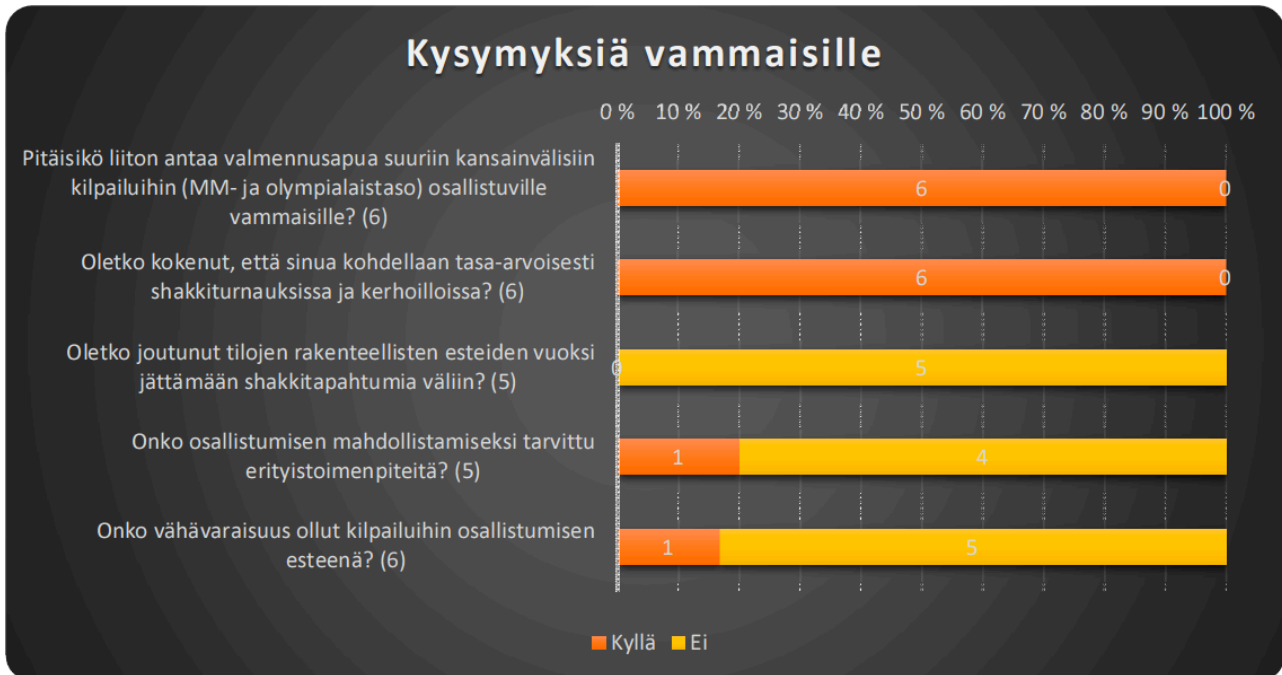
- ”Huolehtikaa siitä, että suunnitelma myös jalkautetaan käytäntöön.” (mies)
- ”Tehkää järkevämpi kysely. Miten voin tietää kerhoni tai turnausjärjestäjän tekemisistä tai ajatuksista? Miksi en voi vastata "en tiedä"?” (nainen)
- ”Maantieteellinen yhdenvertaisuus saa välillä omituisia piirteitä. Tuntuu, että matkakilometriä laskemisesta on tullut itseisarvo, minkä vuoksi koko Suomen shakkiyhteisö matkustelee ympäri Suomea. Voisi tutkia mallia, jossa korvataan kustannuksia ja pyrittäisiin minimoimaan kokonaismatkustusmääriä.” (mies)
- ”Ei ole tällaista suunnitelmaa tällä hetkellä tekeillä.” (mies)

Kyselyssä kysyttiin myös näkemystä siitä, syrjitäänkö enemmistönä olevia miehiä Shakkiliitossa tai kerhoissa. Kerhojen osalta miesten syrjintää ei kenenkään vastaajan (24) mielestä tapahtunut, mutta Shakkiliiton osalta yksi vastaaja 22:sta ilmaisi havainneensa miesten syrjintää. Kyseinen henkilö (mies) perusteli näkemystään naisten maajoukkueeseen valinnan heppoisilla perusteilla ja naisten erityispalkinnoilla turnauksissa. Eräs vastaaja kommentoi myös, että kerholla parhaan naispelaajan palkinto on helpompi saavuttaa kuin miesten vastaava, mutta ei pitänyt tätä syrjivänä menettelyä.

Vammaiset

Kyselyssä oli erikseen vammaisille suunnattu kysymyspatteri. Vastaajia oli kuusi. Vastaajat olivat yksimielisiä siitä, että Shakkiliiton olisi syytä tarjota kansainvälisiin edustuskilpailuihin osallistuville vammaisille valmennusapua. Kaikki vastaajat kokivat, että heitä kohdellaan tasa-arvoisesti turnauksissa ja kerhoissa. Kukaan ei ollut joutunut jättämään shakkitapahtumaa väliin tilojen rakenteellisten esteiden vuoksi. Yksi vastaaja oli tarvinnut osallistumisen mahdollistamiseksi erityistoimenpiteitä (vakiopöytä ja tuplalaudat), ja erällä vastaajalla vähävaraisuus on ollut esteenä

kilpailuun osallistumiselle. Eräs vastaaja kommentoi, että tilat eivät ole olleet ongelma, mutta paikalle pääseminen on joskus aiheuttanut ongelmia.

Naiset

Vain naisille suunnattuun kysymyspatteriin vastasi seitsemän naista ja yksi mies (itsensä miehiksi ilmoittaneen vastauksia ei ole huomioitu vain naisille osoitetun osion tulosten käsittelyssä). Naisvastaajat olivat yksimielisiä siitä, että naishakkia arvostetaan kerhoissa, sukupuoli huomioidaan asianmukaisesti käytännön järjestelyissä, kuten turnausmatkoilla majoittumisissa, ja että naiset pääsevät täysivaltaisesti osallisiksi shakinharrastajien sosiaalisesta elämästä. Yksi naisvastaaja ilmaisi, ettei ole aina tervetullut kerhon toimintaan. Shakkiliiton toimintaan naiset olivat vähemmän tyytyväisiä, kuten edustustason kohtelun (tyytymättömiä 4/7), valmennustuen tasa-arvoisuuteen (tyytymättömiä 2/6), naishakin arvostukseen Shakkiliitossa (tyytymättömiä 3/7), ja liiton kykyyn huomioida naisten heikompi asema ja pyrkimys kasvattaa naisten shakinharrastusta (tyytymättömiä 2/6). Tosin enemmistö vastanneista koki, että Shakkiliiton toimenpiteet ovat Fiden linjausten mukaisia naiskysymyksissä.

Naisvastaajista 2/6 koki, ettei heidän osaamistaan arvosteta samalla tavalla kuin saman tasoisten miesten osaamista, ja vain yksi nainen koki, että naisten titteleitä arvostettaisiin yleisen sarjan titteleitä vastaavasti. Seksuaalista häirintää kukaan vastaajista ei kertonut tapahtuneen Shakkiliitossa tai kerhoissa, ja yksi naisvastaaja ilmaisi joutuneensa häirinnän kohteeksi kilpailussa.

Avovastauksissa naiset ovat selventäneet kokemuksiaan seuraavasti:

- ”Ei. Tytöiltä ja naisilta vaadittava pelitaso eduspelaaja-statuksen saamiseksi on huono. Paikat jaetaan ja matkat maksetaan riippumatta pelitasosta vain koska on naissukupuolta.” (nainen edustustasosta)
- ”Ei. Naisten edustusjoukkueella ei ole yleensä ollut valmennusta, valmentajaa eikä aina varapelaajaakaan.” (nainen edustustasosta)
- ”Ei. Ennen oli sellain.” (nainen valmennustuesta)
- ”Ei. Shakkivisassa kysyttiin parasta voittoprosenttia Suomen mestaruuskisoissa. Oikea vastaus oli Mika Karttunen 9/9, vaikka matemaattisesti paras oli Päivi Walta 10/10.” (nainen naishakin arvostuksesta)

Kysymyksiä naisille

- ”Mielestäni ali-arvioidaan.” (nainen Shakkiliiton toiminnan epäkohdista naisten suhteen)
- ”Lasten ja nuorten kilpailuissa kannustetaan tyttöjä omin palkinnoin. aikuisten kilpailuissa tasavertainen kohtelu toteutuu hyvin nimenomaan päinvastaisella toiminnalla, eli naisia ei välttämättä tarvitse nostaa erilleen miehistä millään omilla palkinnoilla. (nainen Shakkiliiton toiminnan onnistumisista)
- ”Ei. Suuri osa luule, että naiset pelaavat paljon huonommin kuin miehet.” (nainen shakkiosaamisen arvostuksesta)
- ”Ei. Tämä ei oikeastaan ole epäkohta, vaan johtuu siitä, että shakki on meritokratia. Jos naisella on yleisen sarjan suurmestarin titteli, hän on paljon parempi pelaaja kuin naisten suurmestari, ja arvostus tulee pelitaidon mukaan. Yleisen sarjan suurmestaria arvostetaan samalla tavalla, olkoonpa sukupuoli kumpi tahansa. Toisaalta taas epäkohta on se, että naisten shakki saa turhan vähän palstatilaa Suomen Shakissa, mikä siis vaikuttaa arvostuksen puutteelta.” (nainen naisten titteleiden arvostuksesta)
- ”Ei. Titteliarajat ovat alemmat.” (nainen naisten titteleiden arvostuksesta)

Lopuksi naisilla oli vapaa sana kertoa, mikä on ollut vaikein tai mukavin asia miesvaltaisen harrastuksen piirissä:

- ”Keskustelu.” (vaikeaa)

- ”En oikein kai ole kohdannut sellaista.” (vaikeaa)
- ”Hyvä henki. Hyvä joukkuehenki, ja olen joukkueen täysivaltainen jäsen siinä missä miehetkin.” (mukavaa)
- ”En mitään.” (mukavaa)
- ”Suhtautumistavan luonteen.” (vaikeaa)
- ”Taitoja arvostetaan, mutta sitäkin enemmän on merkitystä sillä, että osallistuu ja on mukana.” (mukavaa)

Työryhmän johtopäätökset ja esitys jatkotoimenpiteistä

Vammaisshakki

Liiton pitäisi ryhtyä yhteistyöhön Suomen vammaisurheilu ja -liikunta VAU ry:n kanssa. Ari Tonteri on käytettävissä Shakkiliiton apuna kontaktin ottamisessa ja yhteistyöneuvotteluissa. Yhteistyötä voisi olla esimerkiksi Suomen mestaruuden järjestäminen VAU:n alaisuudessa ja vammaisshakista tiedottaminen VAU:n toimesta. VAU voisi jakaa tietoa esimerkiksi näkövammaisten shakkiharrastuksesta ja voisi tarjota sitä kautta kontaktihenkilöitä, jos joku haluaa vammaisshakkiin mukaan.

Turnauksalenterin ja netin turnauskutsupohjan voisi muokata siten, että siellä olisi erityinen kohta, onko pelitila esteetön (onko hissiä, liuskat, onko pelisali kuinka ahdas, sijaitseeko vessa samassa kerroksessa pelisalin kanssa jne.). Lisäksi työryhmä toivoo, että niin vammaispelaajille kuin muillekin erityisryhmille (esimerkiksi seniorit) tarkoitettujen turnaukset huomioitaisiin tarkemmin liiton turnauksalenterissa ja esimerkiksi arvokisoista (mm. ketkä saavat osallistua) saisi paremmin tietoa myös liiton nettisivuilta. Tällä hetkellä tieto kulkee lähinnä puskaradion kautta. Lisäksi oli toive, että liitto alkaisi huomioida vammaisshakin arvoturnauksia jollain pienellä taloudellisella panostuksella, esimerkiksi matkakulujen osittaisella korvaamisella tai valmennuksella.

Erityishuomautuksena, että Valon kysely ei ollut esteetön.

Naiset ja tytöt

Työryhmä totesi, että tilanne on tällä hetkellä melko hyvä tyttöjen ja naisten osalta. Jotkin epäkohdat liitto on korjannut. Naisten ja tyttöjen ns. positiivista syrjintää pidettiin kyselyssä pääsääntöisesti hyväksyttävänä, koska naispelaajia on vain murto-osa miehistä. Liiton ja kerhojen toimihenkilöiden joukkoon kaivattiin lisää naisia.

Seksuaalista häirintää tapahtuu edelleen, ja siksi olisi syytä perustaa Eettinen toimikunta, joka käsittelee häirintätapaukset shakin parissa. Eettiseen toimikuntaan palataan myöhemmin.

SETA ja eräät toiset tahot olivat antaneet terveiset, että shakki (ja shakkiliitto) on yksi liberaaleimmista ellei liberaalein laji Suomessa. Tätä voisi ehkä hyödyntää myös shakin mainonnassa ja imagon kohottamisessa.

Tiedotus sekä kielivähemmistöt

Liiton tiedotuksen erilaisista työtehtävistä tulisi olla avoimempaa. Esimerkiksi tällä hetkellä on hyvin epäselvää, miten liitto ottaa pitkäaikaistyöttömiä työtehtäviin tai miten valmentajat valitaan nuorten arvokisoihin. Niistä ei tiedoteta selkeästi.

Liiton tiedotus ei toteudu tasapuolisesti kaikissa tilanteissa. Tällainen on esimerkiksi SM-liigan tulostiedotus, jossa eri otteluiden tulosten julkaisuissa saattaa olla useammankin tunnin ero. Tämä saattaa asettaa kerhot epäarvoiseen tilanteeseen seuraavan päivän otteluiden valmistelun suhteen. Tähän työryhmä ei antanut mitään suositusta.

Työryhmä suositteli tärkeimpien tietojen julkaisua liiton sivuilla suomen lisäksi englanniksi, ruotsiksi ja venäjäksi. Suomessa on paljon ulkomaalaisia opiskelemissa, työtehtävissä tai muista syistä. Heille liitolla on melko vähän

tarjottavaa tällä hetkellä. Liitto on suunnitellut maahanmuuttajatyöryhmän perustamista, mutta työryhmä voisi laajemminkin pohtia kielivähemmistöjen asemaa. Esille tuli esimerkkinä Intellect ja venäläistaustaiset pelaajat. He ovat olleet usein melko omissa oloissaan nuorten turnauksissa, ja esimerkiksi venäläistaustaisen vähemmistön voisi yrittää integroida paremmin mukaan suomalaiseen shakkielämään. Yksi esille tullut ehdotus oli vapaaehtoiset yhteyshenkilöt eri kielille, mutta tähän ei työryhmällä ollut selkeää suositusta.

Yleistä

Syrjäseutujen ongelmiin työryhmällä ei ole ehdotusta. Oli keskustelua, että turnausjärjestäjien maksuja voisi ehkä alentaa, jolloin turnauksen järjestäminen voisi tulla halvemmaksi. Yksi esille noussut vaihtoehto oli halvemmat kertalisenssit syrjäseuduille, jos se helpottaisi osallistumista siihen yhteen oman kerhon turnaukseen vuodessa. Toinen vaihtoehto voisi olla kausimaksu, jolla saisi osallistua niin moneen turnaukseen kuin haluaa tiettyä aikana. Tämä voisi houkutella pelaamaan enemmän. Hyvänä pidettiin 3. divisioonan joukkuelisenssiä.

Kyselyssä tuli ilmi, että liiton koetaan panostavan ehkä hieman liikaa huippushakkiin, jolloin rivipelaajat jäävät huomiotta. Tähänkään työryhmällä ei ole suosituksia. Yksi esille tullut vaihtoehto oli jonkinlainen liiton valmentajarekisteri, josta voisi hankkia valmentajan omien tarpeidensa mukaan. Esimerkiksi kuntosalille mennessä voi hankkia ohjaajan, joka pari kertaa katsoo, mikä on nykytilanne ja antaa sitten harjoitusohjelman ja suositukset omatoimiseen harjoitteluun. Tämä voisi ehkä toimia shakinkin puolella. Tällöin olisi helpompi saada henkilökohtaisempaa ohjausta kuin esimerkiksi netin ryhmävalmennuksessa, eikä silti ole pakko hankkia useita kertoja kestäväää valmennussuhdetta.

Kyselyssä tuli myös ilmi toivomus, että liitto myös aktivoituu eivätkä sen toimenpiteet jää kyselyn tasolle. Tällaista olisi esimerkiksi tiedottaminen yhdenvertaisuusasioista kerhojen suuntaan. Selkeä toimenpide on tietysti Eettinen toimikunta.

Eettinen toimikunta

Häirintä-, syrjintä- ja kiusaamistapauksissa liitolla tulisi olla kanava, joka olisi uhrien tukena. Tämä alentaisi myös tapauksista raportointia. Huomioitavaa kyselyssä oli, ettei siellä tullut yhtäkään kiusaamistapausta ilmi, vaikka niitä on myös työryhmän tiedossa.

Työryhmä suosittaa, että toimikunta olisi suoraan kerhojen kokouksen alainen, jolloin myöskään liiton hallitus ei olisi sen yläpuolella. Varsinkin alkuvaiheessa, kun työryhmää pystytetään, olisi ehkä suotavaa, että työryhmässä olisi mukana ainakin yksi juristi.